

Generationsskifte indenfor yrkeshygieneområdet ved NTNU

Mange af Yrkeshygienikerens læsere kender til Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse (IØT) ved NTNU og vores undervisning og forskning indenfor yrkeshygiene. Mange har været studenter hos os, enten på EVU kursus indenfor yrkeshygieneområdet eller som studenter på masterstudiet i Helse, miljø og sikkerhet. Vi har vi nylig ansat en ny førsteamanuensis Therese Bergh Nitter, akkurat i rette tid før professor Kristin Svendsen gikk på pension og nu kan titulere sig professor emeritus i stedet. Her kommer et interview med de to.

Av Rikke Bramming Jørgensen,
Professor ved Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse
Norges Teknisk Naturvitenskapelige Universitet (NTNU), sertifisert yrkeshygieniker

Kristin, hvad betyder det at du nu er professor emeritus: "I udgangspunktet bare at jeg arbejder gratis for NTNU. Jeg må jo vejlede mine masterstudenter så de bliver ordentligt færdige og vi har jo fortsat pågående og planlagte forskningsprojekter som jeg ønsker at deltage i. Jeg har fortsat tænkt mig at komme på kontoret, selvom jeg nu holder fri med god samvittighed og bare kommer når jeg har tid og lyst."

Therese, kan du fortælle Yrkeshygienikerens læsere hvem du er: "Jeg er 31 år, født og opvokset på Stord. Jeg er uddannet bachelor i Subsea Engineering fra Universitet i Bergen, Jeg har Master i Helse, miljø og sikkerhet fra NTNU fra 2017 og har også ph.d fra instituttet her, som jeg afsluttede høsten 2020, og så har jeg været ansat som forsker ved IØT i et halvt år før jeg startede som førsteamanuensis."

Du er altså ret og slet grundigt oplært her hos os. Kristin, mange af Yrkeshygienikerens læsere kender dit brændende engagement for yrkeshygiene og du blev interviewet for 2 år siden; så din baggrund kan læseren finde i et tidligere interview, men Therese hvordan fattede du interesse for yrkeshygiene. "Jo, det kan jeg næste fortælle med dato og klokkeslet – jeg husker tydeligt den første forelæsning jeg havde med Kristin i faget Arbeidsmiljø. Vi studenter havde det mægtigt travelt på det tidspunkt og vi havde næsten ikke tid til at gå på forelæsning, så jeg og en veninde havde aftalte på vej til forelæsningen at "dersom dette er drit, så bare går vi igen – vi har ikke tid til at bare at sidde her akkurat nu". Men i løbet af den forelæsning, så bestemte jeg mig for at jeg skulle blive yrkeshygieniker – det virkede kæmpespændende . Vi troede at det var en forelæsning i håndhygiene, for vi vidste ikke hvad yrkeshygiene var – men sammenhæng mellem teknologi og helse , synes jeg var kæmpespændende. Og efter den forelæsning så valgte jeg fag og masteropgave for at specialisere mig i yrkeshygiene.

"Da må vi næsten høre om du Kristin har tilsvarende skælsættende oplevelse af hvornår yrkeshygieneinteressen opstod. "Nja... ikke helt, Jeg havde en bedstefar som var apoteker og jeg har nok altid være interesse i spændende

naturstoffer og droger. Jeg gik på organisk kemi på NTH i Trondheim og var nok egenligt uddannet for lægemiddelindustrien, men der var meget få af mine medstudenter som gik den vej når de fik job. Jeg har ofte tænkt at jeg var heldig at blive færdig akkurat i ret tid. På dette tidspunkt (1975) var Arbeidstilsynet begyndt at ansætte og uddanne yrkeshygienikere og jeg tænke tidligt at det måtte være noget for mig.

Men det var jo ikke en enkel job at få som fersk siving, så jeg var glad for at få tilbud om en vit.ass stilling på daværende AVH i Trondheim. Efter nogen år, og en svangerskabspermission blev jeg ansat i en job på AVH for at udarbejde et kartotek for kemiske stoffer. Det var et nyt krav som Arbeidstilsynet var kommet med og jeg blev ret og slet spurgt direkte om jeg kunne tage denne job og udvikle dette kartotek. Først for AVH og senere for alle de norske universiteter. Dette var i databladenes barndom, så jeg måtte samle al den info som idag findes i databladene og så sætte dette sammen i et kartotek. Så jobben var bl.a. at ringe rundt til leverandørene for at få information om indholdet, fysikalske data, kogepunkt, smeltepunkt etc. for å få merket og klassifisert produktene riktigt. Senere fik jeg samme job i Sintef. Det var i den tid jeg jobbede sammen med Olav Bjørseth og Thore Syvertsen, som fik mange af den samme type projekter fra oljeindustrien. Det var en faserende tid, det var ikke alle bedrifterne som var lige villige til at give mig de nødvendige oplysninger.

Så startede jeg i arbeidstilsynet i 1985 og det var her jeg begyndte at lære om eksponering. Jeg jobbede 7 år i Arbeidstilsynet og var heldig at få lov at være en del af en fantastisk tid. Vi var en lille gruppe yrkeshygienikere som fik oplæring sammen, vi fik en masse kurser og rejste rundt i landet og fik oplæring af mange forskellige fagfolk. Vi var en tæt gruppe og vi samarbejde utroligt godt og udarbejde materiale til hinanden. I denne tid var vi som yrkeshygienikere i arbeidstilsynet også ude at gøre målinger, vi havde flere egne laboratorium i Arbeidstilsynet. Vi havde ret og pligt til at rejse ud til bedrifter og gennemføre målinger. På den måde fik vi masser af praktisk erfaring fra norske bedrifter, noget jeg

har haft stor nytte og glæde af i resten af min karriere.”

I 1992 var det på tide med nye udfordringer og Kristin startede i ny job hos arbejdsmedinsk afdeling på St Olavs Hospital (AMA). Dette var en relativt nystartet afdeling som bød på nye og spændende udfordringer. Først i en ordinær stilling, men ganske snart som ph.d. student, på et projekt om oljetåke i maskinrum og lungehelse blandt skibsmaskinister. Da blev kontakten genetableret med Olav Bjørseth på ved NTNU og Bjarne Malvik i Sintef som også arbejdede med denne type problemstilling.

Arbejdsmedinsk afdeling og IØT havde nært samarbejde og undervisningsstillinger som gik på tværs mellem institutionerne; det faldt derfor naturligt at Kristin begyndte at undervise på IØT allerede fra start, og tidligt fik hun en II'er stilling ved IØT. I 2006 starter Kristin som førsteamanuensis ved IØT, senere som professor.

Kristin hvad har kendetegnet dig og din undervisning og forskning på NTNU. *”Jeg overtog undervisningen i yrkeshygiene efter Olav Bjørseth som var blevet pensionist. Jeg er opdraget af Olav og Tore, når det gælder at forelæse. Både Olav og Tore var vældig morsomme forelæsere, de havde mange digressioner og historier og egne ting. Jeg vil vel sige det sådan at jeg har undervist på samme måde og indenfor de samme rammer, fordi det var det jeg selv oplevede som engagerende. Jeg kan vel næsten sige at jeg har prøvet at kopiere dem. Min baggrund fra Arbejdstilsynet og AMA med meget praktisk erfaring har præget mig og min undervisning meget. De senere år har jeg nok været lidt frustreret, for arbejdslivet og industrien forandrer sig jo, og det blev stadig vanskeligere at være opdateret på status i industrien. Derfor har det været specielt interessant at undervise for EVU kursisterne, det var ret og slet morsomt, for der fik vi så mange tilbakemeldinger fra deltagerne og vi kunne få fingeren på pulsen og holde os bedre opdateret på hvordan ting faktisk var i industrien nu.”*

At kontakten med EVU studenterne var god og nær var helt sikkert gensidig. I en evalueringsrapport fra en af





kursene var der en student som skrev ”Om jeg en dag kan halv-parten af det som Krisin kan og har halvparten af hennes erfaring, så skal jeg være fornøyd. Tak for gode og inspirerende forelæsninger, Kristin.”

På forskningssiden har Kristin haft et bredt og anvendt fokus i alle år og projekterne har strukket sig over bønder, kokke, tandhelseassistenter, universitetsansatte kjemikere til, maskinister og oljetåke og. svævestøvseksponering og helseeffekter af asfaltstøv – og gerne i et samarbejde mellem IØT og arbeidsmedisinsk avdeling.

Therese hvordan vil du beskrive dine forskningsinteresser ”Jo jeg startede med en masteroppgave om kjemiske forbindelser i luften ved innendørs svømmeanelgg. Dette ledte til phd. projekt om strategier for å måle og vurdere kjemisk luftkvalitet, også i innendørs svømmeanlegg. Etter

phd. projektet har jeg været ansat som forsker på Preventap projektet hvor vi jobber med at identificere hvilke helseeffekter som kan opstå når man udsættes for ulike stienminerale som finnes i asfalt. Her får jeg god brug af den statistiske kompetance som jeg har har oparbejdet i min ph.d. grad, noget som har givet en god start på min forskerkarriere.”

Et temaskifte og et nyt spørsmål til dig Therese. I det sidste har bærekraft været et tema som vi alle må forholde os til. Kan du positionere yrkeshygiene i forhold til bærekraftsbegrebet: ”Jeg forstår at folk synes bærekraft er et vanskelig begreb, men egentlig synes jeg ikke det er vanskelig at pladsere yrkeshygiene indenfor bærekraftsbegrebet. Det er ikke bærekraftigt at have syge arbeidstager. Hvis vi skal kunne foretage os noget i fremtiden, så er vi afhængige af at folk ikke sidder hjemme og ikke har muligheden for at jobbe. En af de første ting man må gøre for at få folk ud af fattigdom og for at få samfundet mere bærekraftigt, er at få folk ud i arbeidsmarkedet, og hvis man ikke sørger for at folk er friske mens de er på job, så er det jo ikke bærekraftigt. Kernen i bærekraft er jo at man må have friske folk som kan være med at drive frem et bærekraftigt samfund, ellers bliver det jo ikke bærekraftigt.”

Kristin, hvad tænker du om udviklingen indenfor bærekraftsområdet ”Jeg tror vi kommer til at se et opsving for yrkeshygiene. Jo mere fokus der kommer på cirkulærøkonomi jo bredere et nedslagsfelt vil yrkeshygiene få. Hvis vi ser på arbeidsmiljø i et produktperspektiv, så må vi se på både produktionsfasen, brugsfasen og gjenvindingsfasen. Det kan give et opsving for yrkeshygiene som fag, når faget bliver sat ind i en større og bredere sammenheng.”

Therese, hvad kan du tage med dig fra Kristin ”Jeg kommer til at bruge Kristins forelæsninger som inspiration – jeg synes faget kristin overlader til mig fungerer godt. Jeg kommer til at ønske at lave en del interview med nogen af dagens yrkeshygienikere for at lære hvad man jobber mest med akkurat nu. Så tror jeg at morgendagens yrkeshygienikere må lære lidt mere om statistikk – den nye standard (NS-EN 689) kræver nok mere statistikkompetanse; det ser jeg i hvert fald hos studenterne i dette semester. Jeg gennemgår jo pædagogikoplæring nu, og jeg kommer nok til at indføre nogen nye læringsselementer efterhvert, flipped classroom, og brug af varieret undervisningsformer er nogle af stikordene her.”

Therese har allerede skrevet en del i Yrkeshygienikerens og præsenteret både sin doktorgrad og forskningsprojektet hun arbejder på, og vi lover Yrkeshygienikerens læsere at opdagere jer om aktiviteter hos os videre fremover.

Fremover vil vi fortsatt være to fagpersoner på yrkeshygieneområdet på IØT. Sammen med vore kolleger skal vi fortsatt at undervise studenter på mastergradsstudie i HMS. Vi diskuterer navnebytte på studiet for tiden, men det er en anden historie, så vi må vende tilbake til når vi engang har konkluderet. Jeg håber at Yrkeshygienikerens læsere nu har fået et indtrykk af min nye kollega, Therese og kan være med mig i at takke Kristin af efter en lang og værdifuld tjeneste for yrkeshygiene i hele Norge.